

Велика увага надається боротьбі з ерозією ґрунтів. У Франції Лісовий кодекс забороняв рубку і зведення лісу навіть на приватних землях у випадку, якщо дерева кріплять піски і охороняє ґрунти від водної ерозії. В страждаючій від ерозії Іспанії ще в 1951 р. спеціальний закон затвердив перший систематичний план боротьби з нею. В ній передбачалося заліснення і впорядкування площі річкових басейнів, живлячих водосховища.. В Італії, де основне антропогенне навантаження лягало на басейни річок, у ряді декретів-законів 1989 р. наказували термінові заходи проти забруднення ґрунту і по поліпшенню якості природних джерел постачання питної води.

Таким чином, аналізуючи результати реформування земельно-водних відносин, можна констатувати, що напрями використання водно-ресурсного потенціалу в останнє десятиріччя зазнали кардинальних змін. При екологічно грамотних водних правовідносинах основною задачею є неприпустимість виснаження і забруднення водотоків і водоймищ

Література

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Земельний кодекс України | від 25.10.2001 № 2768–III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. В. Сай. Зарубіжний досвід правового регулювання земельних і водних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/27109/1/010-041-046.pdf>

Вікторія Віталіївна Віхарєва – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Наталія Ігорівна Дуравкіна** – доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ

Загальновідомо, що власність – основа ринкової економіки. Саме тому Конституція України закріплює гарантії цього права. Так, ст. 41 Основного Закону визначає, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності.

Відповідно до ст. 378 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) право власності на земельні ділянки може бути припинене за рішенням суду у випадках, встановлених законом. Проте Земельний кодекс України (далі – ЗК України) передбачає й інші позасудові механізми припинення права власності на землю. Зокрема, підставами для припинення прав власності на землю відповідно до ст. 140 ЗК України є добровільна відмова власника від права на земельну ділянку,

смерть власника земельної ділянки за відсутності спадкоємця, відчуження земельної ділянки за рішенням власника (ст. 131 ЗК України). Цією ж статтею ЗК України передбачаються і судові механізми припинення права власності на землю, зокрема, звернення стягнення на земельну ділянку на вимогу кредитора, відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб, конфіскація за рішенням суду, невідчуження земельної ділянки іноземним особам та особам без громадянства у встановлений строк. Однак цей список не є вичерпним, адже ЗК України сам передбачає додаткові підстави припинення права власності на землю.

Так, право власності на землю для конкретної юридичної особи може бути припинене внаслідок реорганізації чи ліквідації товариства. Крім того, слід зазначити, що у разі поділу земельної ділянки, котра перебуває на праві спільної сумісної власності, також припиняється право власності на земельну ділянку як на самостійний об'єкт права спільної сумісної власності. Не варто забувати, що відповідно до ст. 377 ЦК України та ст. 120 ЗК України до особи, яка придбала житловий будинок, будівлю або споруду, переходить право власності на земельну ділянку, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення, у розмірах, встановлених договором. Якщо договором про відчуження житлового будинку, будівлі або споруди розмір земельної ділянки не визначено, до набувача переходить право власності на ту частину земельної ділянки, яка зайнята житловим будинком, будівлею або спорудою, та на частину земельної ділянки, що необхідна для їх обслуговування. Отже, продаючи житловий будинок, продавець втрачає право власності на ту частину земельної ділянки, на якій він розміщений.

Проте автори науково-практичного коментаря ЗК України (за загальною редакцією В. І. Семчика, 2007 р.) вважають, що сім підстав, перерахованих у ст. 140 ЗК України, є вичерпними. Тобто інші юридичні факти, не перераховані у зазначеній статті, не можуть розглядатися як підстави припинення права власності на земельну ділянку.

На відміну від цивілістів, котрі розділяють підстави припинення права власності на земельні ділянки на дві групи (за бажанням і на основі волевиявлення власника та проти волі власника), автори коментаря ЗК України умовно виділяють три основні групи підстав:

- а) добровільне припинення права власності на земельну ділянку, тобто без примусового вилучення земель;
- б) вилучення земель поза згодою їх власника за умови наявності його вини;
- в) вилучення земель поза згодою їх власника за умови відсутності вини.

Наведений перелік є загальним для всіх власників землі. До нього можна віднести: фізичних та юридичних осіб, територіальні громади,

державних та недержавних суб'єктів права земельної власності. Передача земель державної власності у комунальну чи земель державної або комунальної власності у приватну власність громадянам у порядку приватизації земельних ділянок, придбання їх у власність за давністю користування (набувальною давністю) та інші способи передачі земельних ділянок цілком обґрунтовано належать до підстав набуття права власності. Проте одночасно вони є і підставами припинення цього права у відповідних суб'єктів, що підпадають під таку передбачену законом підставу, як відчуження земельної ділянки за рішенням власника, оскільки закон не пов'язує його здійснення з платністю або безплатністю. Законодавчі формулювання підстав припинення права власності на землю мають певну універсальність та охоплюють досить широке коло дій власників земельних ділянок і кореспондуючих їм осіб. Добровільна відмова власника від права на земельну ділянку зумовлює необхідність вчинення конкретних юридично значущих дій з боку відмовоодержувача. Але суттєвим у законодавчому визначенні підстав права власності на землю є їх вичерпне закріплення, яке не підлягає розширенню. Це означає, що іншими законодавчими актами та підзаконними нормами не можуть бути передбачені інші підстави припинення права власності на земельні ділянки.

Припинення земельних правовідносин буває повним або частковим. Так, при зменшенні розмірів земельної ділянки виникає припинення користування нею лише в певній частині, яка відповідає зменшенню її розмірів. Можуть бути припинені відносини орендаря і орендодавця в якійсь частині складеного ними договору. Наприклад, погоджене сторонами припинення меліорації угідь, видобутку корисних копалин на цій ділянці.

Література

1. Земельний кодекс України | від 25.10.2001 № 2768–III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Будяченко О.М. Земельне право в схемах: Навчальний посібник / О. М. Будяченко – Одеса: ОДУВС, 2017. – 78 с.
3. Килимник І.І. Земельне право України: Навч. посібник / І. І. Килимник, О. І. Міхно; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 166 с.
4. Семчик В.І. Земельне право України: Підруч. для студ. юрид. спец.вищ.навч.закл./В.І. Семчик, П.Ф. Кулинич, М.В. Шульга. – К.: Вид. Дім «ІнЮре», 2008. – 600 с.
5. Шеремет А. П., Земельне право України: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / А. П. Шеремет – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 632 с.